

Tradició literària occidental I

Codi: 100253

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500243 Estudis Clàssics	OT	3	0
2500243 Estudis Clàssics	OT	4	0
2500245 Estudis Anglesos	OT	3	0
2500245 Estudis Anglesos	OT	4	0
2500247 Llengua i literatura catalanes	OT	3	0
2500247 Llengua i literatura catalanes	OT	4	0
2500248 Llengua i Literatura Espanyoles	OT	3	0
2500248 Llengua i Literatura Espanyoles	OT	4	0
2501801 Estudis de Català i Espanyol	OT	3	0
2501801 Estudis de Català i Espanyol	OT	4	0
2501902 Estudis d'Anglès i Català	OT	3	0
2501902 Estudis d'Anglès i Català	OT	4	0
2501907 Estudis d'Anglès i de Clàssiques	OT	3	0
2501907 Estudis d'Anglès i de Clàssiques	OT	4	0
2501910 Estudis d'Anglès i Espanyol	OT	3	0
2501910 Estudis d'Anglès i Espanyol	OT	4	0
2501913 Estudis d'Anglès i Francès	OT	3	0
2501913 Estudis d'Anglès i Francès	OT	4	0

Professor/a de contacte

Nom: Maria José Vega Ramos

Correu electrònic: MariaJose.Vega@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: espanyol (spa)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: No

Grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

Atès que l'estudiant ha demostrat, mitjançant l'obtenció dels crèdits corresponents a les assignatures de formació bàsica i obligatòria, haver adquirit les competències bàsiques, hauria de ser capaç d'expressar-se

amb correcció oralment i per escrit. Per aquesta raó, els eventuais errors d'expressió que puguin cometre comportarà un descens de la puntuació en la qualificació final.

Les activitats, pràctiques i treballs presentats a l'assignatura han de ser originals i no s'admetrà, sota cap circumstància, el plagi total o parcial de materials aliens publicats en qualsevol suport. Així mateix, es considera que l'estudiant coneix les regles generals de presentació d'un treball acadèmic. No obstant això, podrà aplicar les regles específiques que pot indicar el professor de l'assignatura, si així ho creu necessari.

Objectius

L'assignatura pretén:

- 1) familiaritzar els estudiants amb la noció de tradició literària i amb els criteris històrics, geogràfics, culturals i ideològics que defineixen la tradició occidental, antiga i moderna (fins a 1800);
- 2) familiaritzar els estudiants amb els models teòrics i les pràctiques que constitueixen la tradició literària;
- 3) familiaritzar els estudiants amb una selecció d'obres, autors i gèneres d'algunes de les tradicions més representatives de la literatura occidental antiga, medieval i moderna a través de l'estudi de casos;
- 4) millorar la capacitat analítica i crítica dels estudiants.

Competències

Estudis Clàssics

- Analitzar les característiques formals, temàtiques, culturals i històriques de les obres de creació literària i de reflexió sobre la literatura de diferents llengües i països
- Demostrar que es coneixen els fonaments teòrics bàsics dels principals mètodes i corrents de la literatura i la crítica
- Identificar els conceptes i els mètodes propis de cada una de les àrees del comparatisme
- Interpretar i valorar textos literaris i exposar els resultats del procés
- Relacionar obres literàries de països, llengües, èpoques i autors diferents en funció de gèneres, temes, modalitats o formes

Estudis Anglesos

- Analitzar les característiques formals, temàtiques, culturals i històriques de les obres de creació literària i de reflexió sobre la literatura de diferents llengües i països.
- Demostrar que es coneixen els fonaments teòrics bàsics dels principals mètodes i corrents de la literatura i la crítica.
- Identificar els conceptes i els mètodes propis de cada una de les àrees del comparatisme.
- Interpretar i valorar textos literaris i exposar els resultats del procés.
- Relacionar obres literàries de països, llengües, èpoques i autors diferents en funció de gèneres, temes, modalitats o formes.

Llengua i literatura catalanes

- Analitzar les característiques formals, temàtiques, culturals i històriques de les obres de creació literària i de reflexió sobre la literatura de diferents llengües i països
- Demostrar que es coneixen els fonaments teòrics bàsics dels principals mètodes i corrents de la literatura i la crítica
- Identificar els conceptes i els mètodes propis de cada una de les àrees del comparatisme
- Interpretar i valorar textos literaris i exposar els resultats del procés
- Relacionar obres literàries de països, llengües, èpoques i autors diferents en funció de gèneres, temes, modalitats o formes

Llengua i Literatura Espanyoles

- Analitzar les característiques formals, temàtiques, culturals i històriques de les obres de creació literària i de reflexió sobre la literatura de diferents llengües i països
- Demostrar que es coneixen els fonaments teòrics bàsics dels principals mètodes i corrents de la literatura i la crítica
- Identificar els conceptes i els mètodes propis de cada una de les àrees del comparatisme
- Interpretar i valorar textos literaris i exposar els resultats del procés
- Relacionar obres literàries de països, llengües, èpoques i autors diferents en funció de gèneres, temes, modalitats o formes

Estudis de Català i Espanyol

- Analitzar les característiques formals, temàtiques, culturals i històriques de les obres de creació literària i de reflexió sobre la literatura de diferents llengües i països.
- Demostrar que es coneixen els fonaments teòrics bàsics dels principals mètodes i corrents de la literatura i la crítica.
- Identificar els conceptes i els mètodes propis de cada una de les àrees del comparatisme.
- Interpretar i valorar textos literaris i exposar els resultats del procés.
- Relacionar obres literàries de països, llengües, èpoques i autors diferents en funció de gèneres, temes, modalitats o formes.

Estudis d'Anglès i Català

- Analitzar les característiques formals, temàtiques, culturals i històriques de les obres de creació literària i de reflexió sobre la literatura de diferents llengües i països.
- Demostrar que es coneixen els fonaments teòrics bàsics dels principals mètodes i corrents de la literatura i la crítica.
- Identificar els conceptes i els mètodes propis de cada una de les àrees del comparatisme.
- Interpretar i valorar textos literaris i exposar els resultats del procés.
- Relacionar obres literàries de països, llengües, èpoques i autors diferents en funció de gèneres, temes, modalitats o formes.

Estudis d'Anglès i de Clàssiques

- Analitzar les característiques formals, temàtiques, culturals i històriques de les obres de creació literària i de reflexió sobre la literatura de diferents llengües i països.
- Demostrar que es coneixen els fonaments teòrics bàsics dels principals mètodes i corrents de la literatura i la crítica.
- Identificar els conceptes i els mètodes propis de cada una de les àrees del comparatisme.
- Interpretar i valorar textos literaris i exposar els resultats del procés.
- Relacionar obres literàries de països, llengües, èpoques i autors diferents en funció de gèneres, temes, modalitats o formes.

Estudis d'Anglès i Espanyol

- Analitzar les característiques formals, temàtiques, culturals i històriques de les obres de creació literària i de reflexió sobre la literatura de diferents llengües i països.
- Demostrar que es coneixen els fonaments teòrics bàsics dels principals mètodes i corrents de la literatura i la crítica.
- Identificar els conceptes i els mètodes propis de cada una de les àrees del comparatisme.
- Interpretar i valorar textos literaris i exposar els resultats del procés.

Estudis d'Anglès i Francès

- Analitzar les característiques formals, temàtiques, culturals i històriques de les obres de creació literària i de reflexió sobre la literatura de diferents llengües i països.
- Demostrar que es coneixen els fonaments teòrics bàsics dels principals mètodes i corrents de la literatura i la crítica.
- Identificar els conceptes i els mètodes propis de cada una de les àrees del comparatisme.
- Interpretar i valorar textos literaris i exposar els resultats del procés.
- Relacionar obres literàries de països, llengües, èpoques i autors diferents en funció de gèneres, temes, modalitats o formes.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar els textos literaris utilitzant els diferents conceptes i mètodes de la literatura comparada.
2. Explicar les característiques bàsiques dels textos literaris comparats.
3. Identificar diferents elements literaris i la inserció d'aquests en diferents textos i estils discursius.
4. Identificar diferents elements literaris i la inserció d'aquests en diferents textos i estils discursius.
5. Identificar i explicar les estructures bàsiques de les obres literàries.
6. Resoldre problemes relacionats amb els mètodes d'estudi de diferents literatures.

Continguts

(Nota: Els continguts i lectures dels blocs i la seva durada són susceptibles de modificació. No obstant això, l'estructura del curs es manté)

Bloc I: L'estudi de la tradició literària

Aquest bloc constitueix una introducció teòrica a les nocions "tradició literària" i "tradició clàssica" a partir de plantejaments de diferents autors (Aby Warburg, Robert Curtius, Gilbert Highet, Gian Mario Anselmi i Jorge Luis Borges). Durant el bloc s'espera que l'estudiant adquireixi les eines conceptuals essencials per estudiar les tradicions i gèneres específics que s'analitzaran en els blocs següents (textos medievals sobre la mort, tradició consolatòria, tradició pastoral, tradició utòpica, gènere dialògic i tradició virgílica de l'inframón). Seguint d'una perspectiva comparatista que transcendeixi les fronteres proposades per les filologies nacionals, en aquest bloc es presenta l'estudi de la literatura i d'altres manifestacions artístiques i culturals des d'una visió àmplia a nivell cronològic i geogràfic i es subministren els conceptes principals per a l'estudi de casos. Aquests abasten un arc des de l'antiguitat clàssica fins a l'inici del romanticisme.

Bloc II. El somni cavalleresc. L'Orlando Furiós i la seva presència en la ficció i la literatura europees

Aquestes sessions proposen l'estudi del poema Orlando Furiós de Ludovico Ariosto i de la seva extraordinària recepció a Europa -en la literatura, les arts visuals, l'òpera. L'Orlando, que formalitza el model del poema cavalleresc, o romanço, en les literatures europees, va aparèixer imprès en 1532. Es tracta d'un extens poema en octaves reals, dividit en quaranta-sis cants, que narra les aventures d'Orlando -excel·lentíssim paladí de Carlemany, a qui Ariosto fa embogir d'amor- i de molts altres personatges que inspiraran a poetes, dramaturgs i artistes del Segle d'Or espanyol i de la tradició europea: Eugène Delacroix, Tiepolo, Ingres, Redon, entre molts altres, el representen sobre el llenç; Gustave Doré il·lustra una de les seves edicions amb més de cent gravats; Vivaldi ho immortalitza en la seva coneguda òpera Orlando: dramma per musica; és lectura predilecta de pensadors com Voltaire, Goethe o Hegel; les seves petjades són evidents en la tradició romancista espanyola; Garcilaso, Aldana, Cervantes, Lope i Góngora s'inspiren en els episodis més sensuals i bells del Furiós. L'Orlando, un poema leïdísimo en els cercles de la noblesa de Ferrara, es converteix en una obra canònica de la tradició europea en el mateix segle de la seva escriptura. Durant les sessions, a més de revisar el contingut, el gènere i la influència de l'Orlando, es proposarà la lectura i comentari de diversos fragments del poema i l'estudi de la recepció de l'obra en l'art.

Bloc III: Diàleg i utopia en el Renaixement europeu

A cavall entre els segles XV i XVI, el diàleg experimenta un enorme èxit al llarg i ample de l'Europa Occidental. La proliferació d'aquest gènere, que enfonsa les seves arrels en la literatura grecollatina, es produeix primer a la Itàlia del Quattrocento, on els humanistes sentiran predilecció pel diàleg per discutir sobre matèries d'allò més variades en una cura llatí de sabor clàssic. Poc temps després, el diàleg s'estendrà per la resta d'Europa ja no només en llatí sinó també en llengua vernacle i en proporció cada vegada més gran. A l'Espanya del XVI, especialment durant el regnat de Carles V, florirà amb moltíssima força aquest gènere proteic que admet des de la discussió erudita fins a la narració burlesca. Així doncs, dedicarem les primeres sessions a establir les característiques del diàleg, explicarem les raons del seu èxit durant el Renaixement i traçarem les dues grans línies de transmissió d'aquest gènere literari des de l'època clàssica: d'una banda, el model ciceronià; de l'altra, el model lucianesco. Tots dos tindran una càlida acollida a l'Espanya del XVI i, com a mostra d'això, analitzarem el Diàleg de la dignitat de l'home de Fernán Pérez d'Oliva i el Diàleg de Mercuri i Carón, d'Alfonso de Valdés, eximis representants de cada un dels dos models. Finalment, parlarem sobre la Utopia (1516) de Thomas More, text que donarà inici a un altre gènere emblemàtic del Renaixement europeu: la utopia. S'assenyalaran les fonts literàries del text de Moro i els aspectes típicament renaixentistes que conflueixen en aquesta fascinant obra la senya d'identitat més notòria és l'ambigüitat.

Bloc IV: Les representacions del rere món. El viatge als inferns, de L'Eneida a la Comèdia

Possiblement Virgili va ser el poeta llatí més difós en la tradició literària occidental. Les Bucòliques, les Geòrgiques i l'Eneida, models durant segles dels gèneres bucòlic, didàctic i èpic, es van interpretar sota nombrosos i variats lents. Prenent com a eix temàtic el descens als inferns, en aquest bloc s'estudien alguns exemples de la recepció de Virgili en l'Edat Mitjana. L'anàlisi d'aquesta tradició de l'inframón en la literatura occidental part del llibre VI de l'Eneida, on Enees baixa a l'Hades per trobar-se amb el seu pare, qui li profetitzava batalles que encara ha de lliurar abans de la seva arribada a la nova Troia. A més d'inspirar l'imaginari medieval de avern, el llibre VI de l'Eneida va tenir una fortíssima influència en una de les obres més importants de la literatura occidental: la Divina comèdia de Dante. L'estudi i comentari d'alguns passatges de l'Infern de Dante constituirà la segona lectura d'aquest bloc. Es pretén, així, il·luminar la nítida intertextualitat entre aquestes dues obres, així com el pas d'una concepció pagana i politeista de l'inframón a una concepció cristiana.

Bloc V. Censurar als clàssics

Els estudis sobre censura han experimentat un gran desenvolupament en els darrers anys, sobretot en l'àmbit de l'hispanisme. Des de l'any 1544 fins a mitjans del segle XIX, l'instrument cabdal per a la censura de llibres i impresos eren els índexs de llibres prohibits o expurgats. Aquestes sessions proposen: familiaritzar l'estudiant amb els índexs de llibres prohibits, amb el seu funcionament i amb la seva rellevància per a la història cultural d'Europa, així com presentar els procediments d'expurgació, el ratllat i la mutilació dels textos. Es prendran com a exemple els índexs hispànics més destacats i s'avaluarà l'impacte de l'expurgació en una selecció d'autors canònics, amb especial atenció a l'Orlando Furioso d'Ariosto, a l'Cançoner de Petrarca i a la Divina Comèdia de Dante. Comprendre com es expurga la literatura i examinar les parts i textos que surten del corpus dels autors ens permetrà establir un panorama general del fenomen expurgatori i de la tradició censora occidental, i ens ajudarà a valorar l'impacte dels expurgacions en la lectura, recepció i reescriptura de les obres en l'era de la impremta.

Metodologia

El curs s'articula en diversos blocs. Cada bloc tindrà una durada aproximada de tres setmanes. A excepció del primer bloc, en el qual es durà a terme una introducció general del curs i del mètode de treball comparatista, en cada bloc s'estudiarà una tradició literària i artística occidental diferent (per exemple: tradició de les danses de la mort, tradició consolatòria, tradició cavalleresca, tradició utòpica, etc.). Cada bloc comptarà amb un grup de textos (o selecció) de lectura obligatòria que els estudiants han de tenir llegits abans d'assistir a les classes respectives. Les lectures de cada bloc seran analitzades pels professors durant les sessions en un marc genèric que li permeti a l'estudiant entendre la particularitat d'un discurs o cas dins de la seva tradició.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classe Magistral	80	3,2	1, 2, 3, 4, 5, 6
Tipus: Supervisades			
Treball a casa (preparació d'exposició oral)	30	1,2	1, 2, 3, 4, 5, 6
Tipus: Autònomes			
Estudi a casa (Redacció)	40	1,6	1, 2, 3, 4, 5, 6

Avaluació

S'aspira a fer una avaluació global que permeti determinar les competències dels estudiants en diferents nivells (assimilació dels continguts vistos a classe, expressió escrita, capacitat argumentativa, etc.). L'assignatura s'avaluarà a partir d'exàmens i pràctiques. Aquestes últimes poden consistir en la realització d'una redacció breu, un comentari de text o una ressenya. Els percentatges de l'avaluació podran ser consensuats amb els estudiants a l'inici del curs, encara que se sol optar per un 60% (examen) - 40% (pràctiques).

1) Exàmens: es preveu un examen parcial de la prevalgués part de l'assignatura i un examen final de la segona part. Els exàmens inclouran: a) un comentari de text sobre alguna de les lectures obligatòries b) preguntes de síntesi i interpretació dels continguts vistos a classe. En la correcció dels exàmens es valorarà la capacitat de respondre de manera clara, ordenada i pertinent a la pregunta formulada.

2) Pràctiques (avaluació contínua): El tipus de pràctica (ressenya / comentari de text / síntesi d'article acadèmic) l'establirà cada professor al principi dels seus blocs. En la correcció de les pràctiques s'avaluarà la redacció dels estudiants en un nivell formal (sintaxi, expressió, vocabulari, etc.) i de contingut (idees, arguments, etc.).

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Examen	30 %	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6
Exposició oral	30 %	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6

Bibliografia

Grafton, Anthony , Glenn W. Most y Salvatore Settis, *The Classical Tradition*, Cambridge (Mass.), Harvard University Press, 2010.

Highet, Gilbert, *La tradición clásica*, México, 1949.

Lida de Malkiel, María Rosa, *La tradición clásica en España*, Barcelona, 1975.

Kallendorf, Craig W., *A Companion to the Classical Tradition*, Blackwell, 2007.

Panofsky, Erwin, *Estudios sobre iconología*, Madrid: Alianza, 1971.

Reynolds, Leighton D., y Nigel G. Wilson, *Copistas y filólogos*, Madrid, Gredos, 1995.

Warburg, Aby, *El Renacimiento del paganismo. Aportaciones a la historia cultural del Renacimiento europeo*, Madrid, Alianza, 1965.